

**Parc del Montnegre  
i el Corredor**



**EXCURSIONS  
SENYALITZADES**



# **Les alzines de Can Portell**

**SL-C 73**



**Diputació  
Barcelona**

*Xarxa de Parcs Naturals*



Iniciem el nostre itinerari al Centre d'Informació d'Hortsavinyà **1**, on trobem la fita d'inici. Anem

cap al davant de l'església; des d'aquí tenim una bona panoràmica del veïnat central del terme d'Hortsavinyà, del turó de la Grimola amb les primeres perxades de l'obaga del Montnegre i, més cap a migjorn, del mar.



## L'església de Sant Llop **2**

El document més antic on s'esmenta Hortsavinyà és del 1101, com *alodium Orti Saviniani*, i sembla ser aquest l'origen del seu nom.

L'església parroquial de Santa Eulàlia, posteriorment consagrada també a sant Llop, està documentada des del 1080 (Sanctae Eulaie de Orto Saviniano) i, des del 1246, va dependre del monestir de Sant Salvador de Breda.

La capella original, romànica, va ser modificada i amplificada amb posterioritat. La fesomia de l'edifici actual és bàsicament de l'any 1772. Al costat del cementiri, encara es poden observar restes de l'antiga rectoria, així com l'era i les antigues feixes de conreu. Actualment l'església pertany a la rectoria de Sant Cebrià.



Des de l'església agafem la pista en direcció a Tordera. Un cop ens trobem al coll de Palomeres **3**, a mà esquerra, hi ha l'entrada d'un antic camí de bast, utilitzat per carboners i traginers.

Per aquest camí ens endinsem en un bosc ple d'alzines i sureres, acompanyades per espècies com la falzia negra, l'arboç o la falguera de bosc.

Les mostres de carboneres que encara podem trobar al Montnegre provenen de la importància del carboneig. Però una altra activitat també tradicional, i que darremament ha revifat una mica, és l'explotació del suro. La forta demanda de taps per a la indústria del cava i del vi durant el segle XVIII, provocà la plantació de moltes suredes al llarg del segle XIX. El resultat és que, avui dia, l'alzina surera és un dels arbres més representatius del Parc del Montnegre i el Corredor.



Després de recórrer uns 150 metres, notem que el terra canvia de color i textura.



### Les carboneres 3

Ens trobem davant d'una plaça carbonera. Es pot apreciar el color fosc de la terra. És un lloc pla i arcerat del vent, sempre a prop de la matèria primera, les alzines.

S'iniciava la construcció de la carbonera col·locant quatre pedres al centre i a sobre es procedia a formar la gàbia, una estructura quadrada i buida a mode de xemeneia. Al seu voltant i verticalment es començaven a empilar troncs de mida similar, distribuint primer els buscalls, a sobre i de costat, les vergelles i, finalment, les branquetes.

Un cop feta la pila, es cobria amb l'embaum (brancatge compactat) i després terra barrejada amb fagell (restes d'altres cremades), de manera que no quedés cap escletxa, només l'ull de la pila que feia de xemeneia.

Els carboners havien d'estar pendents de la pila durant 15 o 20 dies, fins que la combustió de la llenya es fes cor-



rectament. Un cop obtingut el carbó, desempilaven la carbonera. Els traginers el carregaven a les sàrries del matxo i els transportaven a masies, pobles i ciutats.



Uns metres més enllà trobem una pista que agafarem a l'esquerra, tot baixant, fins arribar a un fresc fondal, on neix la riera de Pineda, amb vegetació de ribera com el vern, l'avellaner o el gatell. En els trams més baixos de les valls, aquesta formació vegetal és sovint substituïda per plantacions de pollancre o de plàtans i, a voltes, per l'allocar. L'alloc és un arbust d'uns dos metres d'alçada, de boniques flors blaves, que avui es troba amenaçat a causa de la destrucció dels seus hàbitats naturals.

Continuem per l'itinerari i arribem a un petit coll on prenem el camí de l'esquerra que ens conduirà fins a l'allotjament rural Can Pica **4**; seguim per la pista ampla fins arribar al forn de calç **5**.



## **El forn de calç d'Hortsavinyà**

La calç era un element molt empleat fins al principi dels anys trenta del segle passat. S'utilitzava per a la construcció (barrejada amb sorra), per emblanquinar parets, com a desinfectant i per sulfatar les plantes contra plagues.

En aquests forns de calç es col·locava la pedra calcària per exposar-la a temperatures de 800 a 1.000 °C fins que adquiria un color blanquinós. Amb la temperatura, la pedra s'alliberava de l'anhídrid carbònic transformant-se en calç viva.

Els forns es construïen en terrenys amb pendent, força llenya al seu voltant i pedra calcària abundant que s'arrencava amb pics i malls. Aprofitant el desnivell, creaven un espai de 2 a 4 metres de diàmetre i d'alçada, on construïen la caixa o l'olla, amb paret de pedra en sec o maons amb juntes d'argila, una banqueta

de pedres a la base, i una porta a la part més baixa.

Sobre la volta es col·locaven les pedres més grosses (càrrega) accedint per la porta. Es tapava part d'aquest accés, deixant un espai (boca) per entrar els feixos de llenya o feixines per a la combustió. Després,



per dalt s'acabava d'omplir amb pedres cada cop més petites (matacans i menuts) fins a la boca o corona. Es cobria amb el paller tapat amb fang, deixant al seu centre un pas per a la sortida del fum. Finalment, s'ensacava per tal que els traguers la poguessin carregar i distribuir.



Just davant del forn, agafem un camí tancat amb un cademat. Arribats al sot de Can Pica podem veure lloreners, aladerns, cirerers i un gran pollancre. De seguida agafarem el trencant a mà dreta que ens portarà a les alzines de Can Portell.

## **Les alzines de Can Portell 6**

Ens trobem en un alzinar o aulet, un bosc no gaire alt, sempre verd, formant un estrat arbori constant i ombrívol. Ric i dens en arbustos i lianes, però escàs en altres plantes més menudes a causa de l'ombra que es genera. L'alzina (*Quercus ilex*) és l'arbre més abundant al Montnegre i aquí en trobem els exemplars més grans.

Durant segles l'alzina va ser la base de l'economia del Montnegre, atès que de la seva fusta se'n feia el millor



carbó. Les alzines de Can Portell eren quatre arbres centenaris que creixien ben a prop l'un de l'altre, al sot d'en Pica, darrera de Can Portell. Actualment se'n conserven dues en bon estat però, de l'alzina més grossa, només en queden els primers metres del tronc, ja que l'any 1996 fou abatuda per un llamp i caigué sobre l'alzina del davant, deixant-la força mal-mesa.



Tornem enrere i reprenem el camí cap a la dreta. La pista segueix amunt i per salvar un desnivell molt sobtat agafem el camí que puja per l'esquerra.

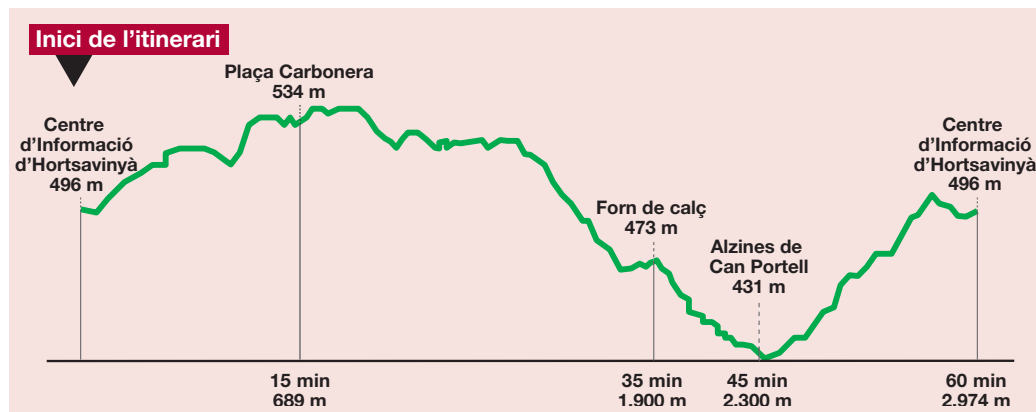
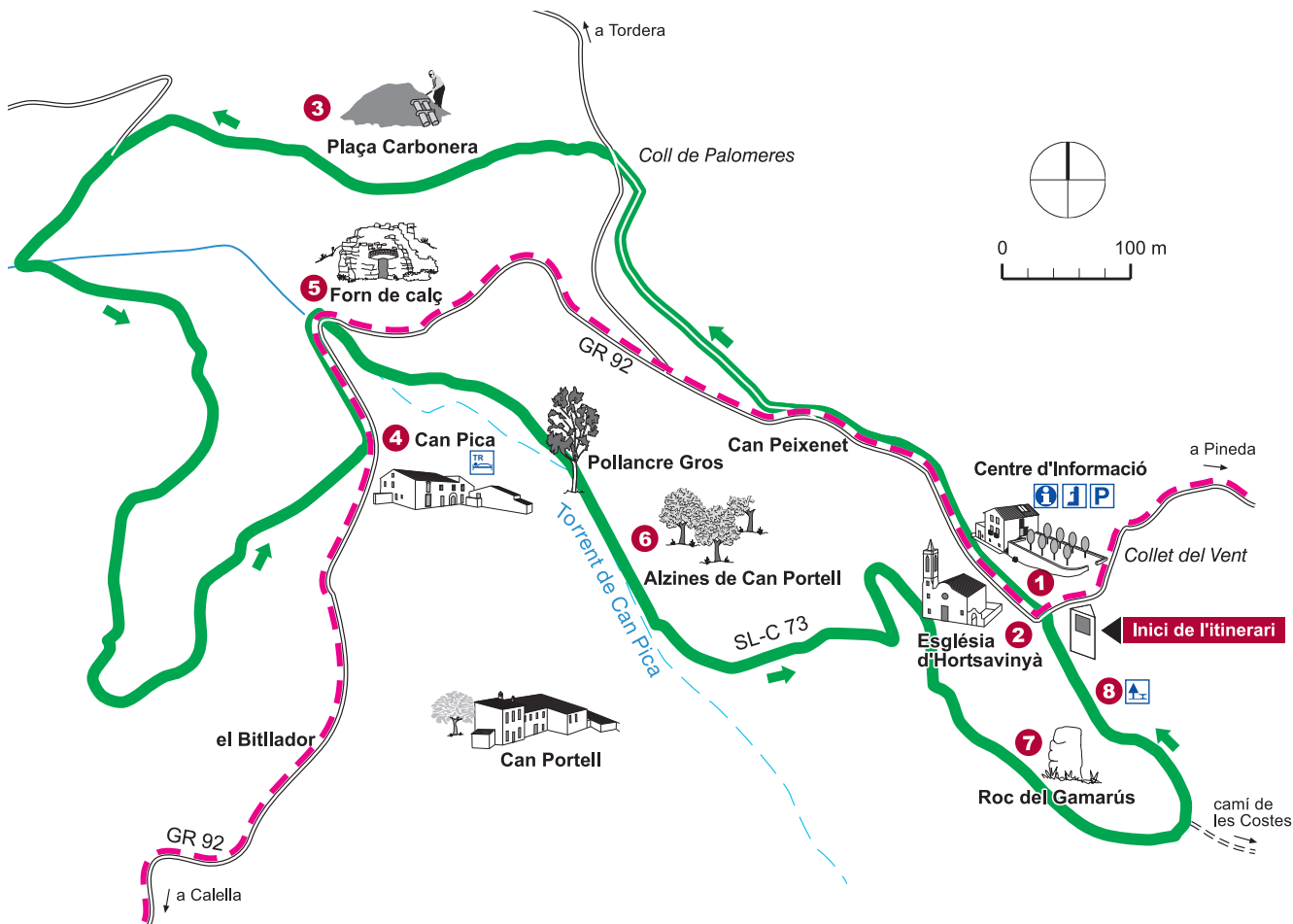
Més endavant veiem l'església enlairada. Tornem al camí ample que ens mena al roc del Gamarús **7**, una roca de pedra calcària de disset metres d'alçada on, probablement, fa temps hi devia trobar refugi el gamarús, ocell rapinyaire nocturn molt abundant al Montnegre.

Camí amunt, poc després d'un revolt, arribem a unes feixes **8** on hi ha una àrea d'esplai amb taules i bancs.

A mesura que ens anem acostant al centre d'informació, podem imaginar-nos com era fins als anys setanta el conjunt central del poble d'Hortsavinyà. A l'esquerra, l'església, el cementiri i la rectoria, avui desapareguda; el campanar, que toca les hores i que anunciava esdeveniments importants. Al fons, Can Pagenet, que fou l'escola del poble fins al 1967. A la dreta, el centre d'informació, que fou l'hostal fins al 1985, i anys enrere, quan el poble tenia ajuntament propi (fins al 1930), acollia el consistori. En els millors temps del carboneig, els dissabtes, la barberia era plena de gom a gom, i els diumenges i festes assenyaldades, a la plaça del poble hi havia ball amb músics o manubri, on hi acudien colles que estaven a tres o quatre hores de camí, a més de la gent de les masies.

Finalitzem la nostra ruta al Centre d'Informació d'Hortsavinyà.





Al codi QR trobareu més informació sobre aquesta excursió.



La vostra opinió ens ajuda a millorar

Podeu emplenar el qüestionari que trobareu a l'enllaç del QR



## **Equipaments i serveis més propers**

### **Oficina del Parc del Montnegre i el Corredor**

Església, 13, 2n  
08471 Vallgorguina  
Tel. 938 679 452. Fax 938 679 092  
p.montnegre@diba.cat

### **Centre d'Informació d'Hortsavinyà**

Veïnat d'Hortsavinyà  
08490 Tordera  
Tel. 937 443 327 i 937 630 858  
p.montnegre.hortsavi@diba.cat

### **Punt d'Informació del Mercat de Tordera**

Mercat de Tordera  
08490 Tordera  
p.montnegre.tordera@diba.cat

### **Punt d'Informació de Fogars de la Selva**

Plaça de la Serra de Marina, s/n  
08495 Fogars de la Selva  
Tel. 937 644 288. Fax 937 644 288  
p.montnegre.fogars@diba.cat  
www.fogarsdelaselva.org

### **Allotjament rural Masia Can Pica**

Veïnat d'Hortsavinyà, 4 (Masia Can Pica)  
08490 Tordera  
Tel. 937 630 858  
canpica@canpica.com  
www.canpica.com

Per saber els horaris dels equipaments podeu consultar: **[parcs.diba.cat/web/montnegre](http://parcs.diba.cat/web/montnegre)**

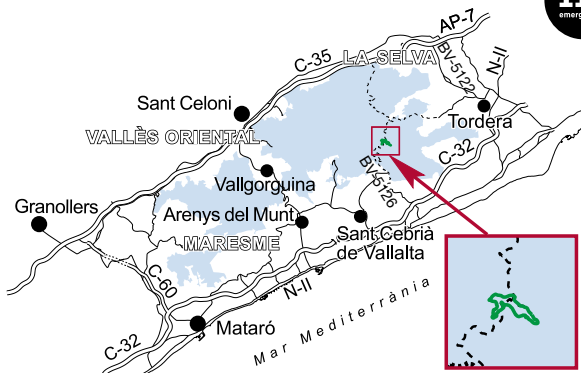
## **Com s'hi arriba**

### **En vehicle particular**

Des de la N-II a Calella, per la carretera BV-5126 fins a Hortsavinyà per pista forestal.

Des de la C-35 a Hostalric, per la BV-5122 fins al trencall que indica Hortsavinyà, tot seguint la pista, asfaltada al tram inicial, i les indicacions d'Hortsavinyà.





Distància: 2.974 m



Durada: 1 h



Caminada amb algun desnivell fort, que alterna trams d'antics camins de bosc amb pistes forestals. L'itinerari és senyalitzat amb fites amb marques blanques i verdes, amb l'indicatiu SL-C 73. És recomanable per a tots els públics. Algun tram coincideix amb pistes obertes al trànsit ⚠️.



En aquest itinerari hi ha plafons en braille, adaptats a persones amb disminució visual que puguin fer l'itinerari sempre acompanyades.



És aconsellable portar aigua i calçat adequat. Cal mantenir la tranquil·litat de l'entorn i no llençar-hi deixalles de cap mena.

## Parcs de Catalunya

### Xarxa de Parcs Naturals de la Diputació de Barcelona

Parc del Castell de Montesquiú, Espai Natural de les Guilleries-Savassona, Parc Natural del Montseny, Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac, Parc del Montnegre i el Corredor, Parc de la Serralada Litoral, Parc de la Serralada de Marina, Parc Natural de la Serra de Collserola, Parc Agrari del Baix Llobregat, Parc del Garraf, Parc d'Olèrdola, Parc del Foix.



**Diputació  
Barcelona**

**Àrea de Territori  
i Sostenibilitat**



Mancomunitat  
de Catalunya

**Espais Naturals i Medi Ambient**

**Gerència de Serveis d'Espais Naturals**

Comte d'Urgell, 187. 08036 Barcelona

Tel. 934 022 428

xarxaparc@diba.cat · parc.diba.cat